

kan govor, kakor bi ga naša pismena slovenščina zahtevala, za neko afektacijo in tujščino smatramo.

Lepi omikani ženski spól največ k lepi ustmeni besedi pripomaga; kolikor se v tem oziru za slovenščino stori, je meni neznan; samo enkrat v dosedajnem svojem ahasverskem življenji, in sicer lansko leto na Bledu, sem srečal lepo, mlado, omikano slovensko gospó, katera ni samo nemščino in francoščino lepo govorila, temoč tudi čisto slovenščino prav „milo in krasno“, ter tako milega in krasnega maternega jezika slovenskega dvoje svojih vrlih sinkov učila. Upam, da je v beli Ljubljani še več takošnih gospej! (Kon. prih.)

Politične stvari.

Hujskanja ni ne konca ne kraja.

Z državnega zbora so prišli ustavoverci popolnoma pobiti, spoznali so, da tam je zdaj njihovemu gospodarstvu popolnoma odklenkalo, ker se jim še njih stara prakтика „divide et impera“ ni posrečila. Skušali so namreč razdreti avtonomistično stranko s tem, da so posebno Poljake hujskali proti Čehom in drugim Slovanom, pa je bilo vse zastonj, avtonomistov trdne rajde niso mogli razdreti.

Kar pa v zbornici, v parlamentu niso mogli doseči, tega so se zdaj lotili s tem večo silo zunaj parlamenta. Da bi spravedljivo ministerstvo Taaffejevo prekucnili, hujskajo zdaj nemški narod zoper Taaffeja na take načine, da do zdaj kaj tacega nikjer še ni bilo in se nikakor ne dá popisati. To je hinavstvo, da mu ga ni para.

Mesece uže natolcujejo in napadajo ministerstvo in sedanjo večino državnega zbora, strašijo nemško prebivalstvo z najhujšimi nevarnostmi in ne izpusté nobene poskušnje kaliti mir med avstrijskim prebivalstvom.

Najhujši v tem je njihov časnik „N. Fr. Presse“. Ta je drznila se očitati Hohenwartu, da je zmernost, katero on hvali, pač res lepa čednost, da je pa pokazal ni on, marveč ustavaška stranka! To je kakor pri norcih, ki se na glavo postavljajo. Ali ni to básen o volku, ki je dolžil jagnje, da mu, ko pije spodej, vodo kalí?

Ta nesramni judovski list gré še dalje, v svoji predrznosti kar naravnost pravi: „Avstrija bo ali nemška, ali je pa sploh ne bo!“ Ali je mogoče kaj strankarsko ošabnejega, druge narode huje zasramovajočega misliti? Kdaj li je kdo iz sedanje večine državnega zbora rekel: „Avstrija bo slovanska, ali je pa ne bo?“ Ni li marveč ta večina kazala o vsaki priliki najresničnejšega spoštovanja pravic nemštva? Niso li naši poslanci zadovoljni bili z najskromnejšimi predlogi in resolucijami, le da bi najabotnejših predsodkov Nemcev ne žalili, le da bi dokazali, da mi nočemo centralizirati Nemcev in ne nameravamo Avstrije posloviniti, toraj nikakor ne pravimo, da cesarstvo nima biti, če ni slovansko.

Pa ni čuda, če judovski listi tako hujskajo, saj je „bog“ te stranke, dr. Herbst, jim najlepši izgled. Ta pogoreli vodja ustavakov je ves raz sebe. Uže pri banketu na Dunaji, predno so njegovi pristaši razšli se, je rekel: „Iz tega zborovanja bomo vzeli seboj nauk, da nam bo vprihodnje misliti ná-se.“ K tem besedam pridá „Grazer Volksblatt“ prav resnično tako-le opombo: „Mar v dvajsetih letih svojega gospodarstva niste mislili ná-se? Kdo pa je vstvaril one ustavaške razmere, ki so po vaših mislih za vse večne čase brez vašega dovoljenja nespremenljive? Kdo je skoval volilne rede, po katerih je na pr. čisto slovenska Kranjska dobila nemško večino v deželnem zboru? Kdo je „kra-

harjem“ metal milijone? Kdo je mislil več dobička imeti od povišanja plač uradnikov, ko se je birokracija poliberalnila? Kdo je skazil šole po Českem in Moravskem tako, da so se o njih v državnem zboru res lepe reči slišale? Ali ne sedi v vsaki vrsti na levici uže skoro po eden, ki ima od ministerske pokojnine lep priboljšek svojih dohodkov? Kdo li je ongavil s „chabrusom“ in pri tem ne segal ravno v svoj žep?“

Iz vsega tega je videti, da gre tem ljudém le za to, da bi Slovanom v Avstriji vzeli državljansko pravico. Drugače bi si ne upali kričati in postaviti pravila: da bo Avstrija nemška ali pa je ne bo. Kako li se more reči, da Avstrija mora biti nemška, ker uže statistika kaže, da po večem res ni nemška! Bodo li Slovane utajili, prezrli, zatrli? Kdo ima moč za to? Ustavaška politika sile je potlačena, po osemnajstletnem obupnem napenjanju morala je pobrati kopita. Nazaj na svoje mesto ne more več priti, uprli bi se jej Čehi in Poljaki, Rumunci in Slovenci in celó velik del nemškega prebivalstva; vsi ti bi glasno in z vso silo protestirali zoper tako politiko sile, ki tudi cesarju gotovo ne bi bila več po volji.

Zakaj se dunajsko časnikarstvo, ki je po večem v judovskih rokah in skoro brez izjeme služno judovskemu bogastvu, poganja za to politiko sile, to je pač preveč jasno. Al blagor države in blagor cesarske hiše (dinastije) — to je vse drugačno in večje veljave, nego samogoltni nameni tistih ljudi, katerim dunajsko časnikarstvo služi in upije zá-nje. Nemštvo jim je le grm, za katerem skrivajo vse drugačne svoje naklepe. To se godí neverjetno nesramno, in v zgodovini res ni kaj enacega, namreč da se nekaj v pisanji izurjenih ljudi, ki so vsi judje in še večidel poljski ali ogerski judje, nam nasproti postavlja kot brambovce nemštva, na naši strani pa so pravi, čisti Nemci in veliko zastopnikov najplemenitejših nemških rodovin. Prejšnja ministerstva so to „judovstvo v politiki“ skrbno odgojila, zdaj se pa ta svojat bojí, da bi ne minuli dnevi njene žetve in molzenja narodov, zato tak krik, tako plat zvonjenje, tako hujskanje nemških narodov zoper Taaffeja in večino državnega zbora. In s temi ljudmi v ozki zvezi so dr. Herbst in njegovi pajdaši.

Mi pa — in vsak pošten Avstrijec — upamo, da se bo tudi to poleglo kakor pôk kanon le s smodnikom nabitih brez vse škode za Taaffeja in njegovo spravedljivo ministerstvo.

„Quousque tandem“? — naj bi zagrmel minister Taaffe, ki uživa zaupanje cesarjevo, pa bo konec hujskanju.

Naši dopisi.

V Gorici 23. maja. — Današnji je pomenljiv dan v naši domači cerkveni zgodovini. Velečastitljivi metropolit, 83letni, pa še zmeraj krepki naš knez-nadškof, Nj. eksc. dr. Andrej Gollmayr so posvetili četrtega — zadnjega — poddružnega škofa cerkvene provincije goriške. Novi škof, monsignor dr. Franc Feretić, je rojen v Vrbniku na otoku Krku dne 3. decembra 1816.; dovršil je bogoslovne študije v Gorici in je mašnik od 29. dec. 1839.; doktor bogoslovja vseučilišča dunajskega; do sedaj kanonik Krški, imenovan za škofijo ondašnja 5. dec. 1879. l.; v Rimu potrjen v letošnjem postnem konsistoriji. Bil je mons. Feretić prejšnjih let tudi poslanec deželnega zbora isterskega. Krčani in kvarnerski otočani lahko rečejo: To je ves naš biskup, ker je po podobi in obnašanji skoz in skoz priprost, blag Krčan, pa bistra glava. Došel je gosp. dr. Feretić uže v petek dopoldne in stanuje pri prevzv. knezo-nadškofu. Preč. asistenta mons. dr. Jurij Dobrila, škof tržaško-koperski, in mons. dr.

Ivan N. Glavina, škof poreško-puljski, sta prišla ta včeraj, uni v petek večer. Poreški škof je podelil včeraj v cerkvi centralnega semenišča, v katerem stanuje, niže redove enemu svojih (dveh!) bogoslovcev in pa enemu frančiškani. Tržaški škof je gost knezo-nadškofov. Današnje veličastno sv. opravilo se je pričelo po 9. uri in končalo po 11 $\frac{1}{2}$. Izmed tuje gospôde, ki je poveljevala to nenavadno svečanost, naj imenujem g. ces. namestnika barona Depretisa; dva kanonika, mons. Božanić-a iz Krka in dr. Bolmarić a z otoka Osora; in župana krškega, gosp. Pozzo-Balbi a. Iz Gorice so bili razen duhovščine vsi svetni načelniki: c. k. dvorni svetovavec baron Rechbach, deželni glavar g. vitez Pajermoriva, mestni župan dr. Deperis, c. kr. okrožne sodnije predsednik gosp. Pavel Sbiša. Druzega ljudstva je bila cerkev — se ve da — natlačena. Po končanem sv. opravilu, ko so šli škofje z duhovščino v procesiji iz cerkve, pridružil se je novoposvečencu tudi gosp. namestnik. — Slavnostni obed pri prič. nadškofu je bil ob 2 urah; povablencev je okoli 26 vnanjih in tujih odličnikov. Nekaj pa kali ta obed in vse današnje veselje. Ko se je bila po konsekraciji duhovska in svetna gospoda domú spravila, zapoje milo v prvostolni cerkvi mrtvaški zvon; česar smo že od jutra, ali že od sinoči pričakovali — zgodilo se je: umrl je naš dobri prvostolni prošt mons. baron Avgustin Codelli-Fahnenfeldski. Rodil se je rajnki v Gorici leta 1807. (15. aprila); izšolal se je tukaj in kot bogoslovec bil nekaj časa v Pragi; mašnik je bil od 19. sept. 1830. in prošt z mitro tudi uže blizo 50 let. Bil je lep prelat, popularen, Goričanom kot someščan jako priljubljen; tudi duhovščina ga je rada imela. V dolzih 50 letih je marsikatero častno službo opravljal. Blagosrčen mož je bil in zavoljo tega smo ga videli mnogokrat na čelu dobrotnih naprav. Uže v prejšnjih dobah in tudi zdaj do smrti je bil ud mestnega starešinstva. Pred l. 1848. je bil dalj časa direktor modroslovskega učilišča. To je bila pa le častna služba v tedanji dobi. Do zadnjih let je bil rajnki cvetoč in krepak; v kljub letom bil je videti mlad. Kar na enkrat se ga je lotila putika, pozneje naduha — kakor so mislili — slednjič huda vodenica. Karakteristično je to, da je rajnki v kljub bolečinam s posebno skrbljivostjo vodil vse, kar se napravlja za prihodnji jubilej prevzv. kn.-nadškofa, ki so bolnika pogostoma obiskovali. Sploh je bilo sočutje za-nj v vseh krogih veliko. — Kedaj bode pogreb, ne vem še zdaj; gotovo je, da bo veličasten. Truplo popeljejo v Mušo (laško vas, poldrugo uro od tukaj), kjer ima rodovina Codelli-eva svojo rako v grajski kapeli. — Tuji škofje ostanejo jutre še vsi tukaj; mons. Glavina bode delil jutre zjutraj v kapeli šolskih sester „de Notre Dame“ mnogim deklicam sakrament sv. birmе. — Zdaj še nekaj starših vesti. V soboto pred vinkošti je volilo naše prenovljeno m. starešinstvo župana. Izvoljen je z 19 glasi, to je, z vsemi razen 1, dosedanji župan dr. Jož. Deperis. Dr. Deperis je do sedaj dobro županil, nadejamo se, da bode tudi v prihodnji dobi. — Pretekli četrtek 20. t. m. je bil tukaj nadvojvoda Albreht. Po vojaških preskušnjah je bil obed za 35 oseb pri „Pošti“. To je prvokrat, da je visok gost slovó dal starim in res uže prestarim „trem kronom“. Pri obedu so bili razen vojaških tudi civilni načelniki in veljaki in prvi med njimi knez-nadškof. — V torek je fem. baron Khun naše vojake ogledoval. — Kmetijska družba je imela 13. dne t. m. pomladanski občni zbor. — Italijanski list „L' Imparziale“ ima brateca z imenom „Il Raccogliatore“. Vrstita se tako, da vsaki drugi teden eden izhaja. Tako jima ni treba kavcije. — Naša čitalnica napravi 29. maja velik koncert v prostorni in za nas zgodovinski Stabile-novi dvo-

rani na Travniku. — Dne 3. junija bo volitev deželnega poslanca v naših trgih.

Stajersko. — V sv. Jurij poleg Celja je gospod dr. J. Vošnjak na binkoštni pondeljek sklical volilce svojega volilnega okraja v namen, da jim poroča o delovanji zbornice poslancev in stranke avtonomistov, kateri družnik je tudi on. Sv. Jurij se je praznično olišpal, pokali so možnarji in godba je svirala. Gospod župan dr. Ipavec je vljudno pozdravil zbor in dr. J. Vošnjaka predstavil volilcem, rekši, da po zaslužnem delovanji ga sicer vsi poznajo, osobno morebiti ne. Zbor je navdušeno sprejel dr. Vošnjakov govor, v katerem je med drugim rekel, da zbornica poslancev je priborila tudi Slovencem kos ravnopravnosti, da pa treba, da se tudi rodoljubi sami potegujejo za postavne pravice, ki jim gredó. Več kmetov se je oglasilo s pritožbami, da iz uradnij dobivajo samo nemška pisma, — drugi, naj se omeji pravica ženitev itd. Potem pa se oglašil dr. Serneč iz Celja, pripne svoj govor na norčavo počenjanje Gradčanov zaradi tega, da so na zidovji „velikonemškega“ mesta Gradca prilepljeni bili unidan pozivi v slovenskem jeziku, in nasvetuje resolucijo o vpeljavi slovenščine v šolah in uradih, ki je bila soglasno sprejeta. Mnogo odličnih rodoljubov tudi iz druzih okrajev se je udeležilo tega shoda.

Želimlje 20. maja. — Prosimo Vas, drage „Novice“, razglasite zaupnico, katero je naša občina v zboru 17. dne t. m. poklonila visokočastitemu c. k. deželnemu predsedniku gospodu Winklerju, tako le se glasečo: Štev. 54.

Velečastiti gospod predsednik!

O nastopu deželnega predsedstva počastili ste, velečastiti gospod predsednik naše kronovine, z vljudnim pozdravom, pisanim dne 4. maja t. l., tudi naše občine ter jih zagotovili, da Vam bode posebna skrb in poseben trud za to, da se občinsko blagostanje povzdigne na stopinjo, katero blagostanje cele države zahteva.

Kako je omenjeni prijazni dopis razveselil vso deželo, tega Vam, visokočastiti gospod, jekleno peró popisati ne more, a tudi beseda ne dopovedati.

Uže na imenovanje Vaše za načelnika naši deželi zaslulo je Vaše odlično imé — imé iskrenega rodoljuba — po vsej deželi in v električnem hipu ste si pridobili srca vseh poštenjakov. Zmagali ste, velečastiti gospod, uže pred nastopom deželnega predsedstva, zato Vam iz srca častitamo!

Podpisana županija želimeljska se zaveda, da bi bilo odveč, ako bi se trudila Vas zagotavljeti, kako hvaležno bode sprejela Vaše pošteno vodstvo, in kako rada bode spoštovala Vaše skušene ukaze, zato je v zboru dne 17. maja t. l. z navdušenostjo enoglasno sklenila, odzdraviti Vas s

prisrčno zaupnico,

katero Vam ponižno podpisani v imenu cele občine z visocim spoštovanjem tukaj poklanjamo.

Sprejmite zaupanje naše ter ohranite v Svojem blagem srcu zavest, da, kakor ste Vi, velečastiti gospod, po visocem poklicu stopili na čelo celi deželi, da delate in se trudite za nas, tako tudi mi stojimo vsi za enega — za svojega ljubljenelega deželnega predsednika, da tako z zedinjeno močjo kot najzvestejši državljani pod krono presvitlega svojega cesarja Franca Jožefa I. delamo in žrtujemo se za blagor domovine in cesarstva.

Naj previdnost Božja Vas, velečastiti gospod predsednik, ohrani v veseli zadovoljnosti mnogo let na častitem predsedstvu, da bode domovina naša napolnila kupe letnikov z nebrojnimi čini Vaših zaslug!

Z visocim spoštovanjem

odbor želimeljske občine dne 17. maja 1880.

Jože Janežič, župan.

Iz Postojne. (*Živinska razstava in delitev premij.*) Po dovoljenji sl. c. kr. ministerstva za kmetijstvo je bila 28. aprila t. l. druga razstava živinska na Kranjskem, in sicer v Postojni za celo Notranjsko. Za naše kmetijstvo pomenljivi dan je privabil blizo pol-drugi sto najbolj vnetih živinorejcev s svojim blagom v prijazno našo Postojno, katera je po marljivi skrbnosti slavne kmetijske družbe v malih letih uže imela dražbo goved muriškega plemena in brezplačno delitev ovnov in ovac žlahnega jezerskega plemena. Bil je gori omenjeni dan v pravem pomenu kmetijski praznik in precej zjutraj jeli so prihajati umni živinorejci iz bližnjih in oddaljenih krajev v Postojno. — Točno ob 8. uri zjutraj pričelo se je sprejemanje za razstavo namenjene živine od lokalne komisije, katera si je načelnika izvolila g. dekana J. Hofstetter-ja, in razvrstitev goved v odločene prostore. V resnici je bil krasen pogled na tolika in tako izvrstna živinčeta, kajti iz strahu, da ne bi primanjkovalo prostora, je lokalna komisija vsakemu le nekoliko napačnemu živinčetu vstop zabranila. — Presojevalci si izmed sebe izberejo prvomestnika g. P. Lasnika, uda centralnega odbora in zastopnika ljubljanske kmetijske družbe, in pričnejo ojstro svoje presojevanje. Ko je to dokončano in pa tudi dognano bilo, katera goveda imajo zavoljo izvrstnosti plemena, rasti in rabnosti dobiti premije, poprime načelnik lokalne komisije besedo, razloži pričujočim pomen dneva in slovesnosti, omenja nekatere napake živinoreje, spodbuja gospodarje k umni živinoreji in končá svoj govor s trikratnim „živio“ klicem na presvitlega cesarja, pod katerim kmetijstvo vživa očetovsko skrb. Na to je sledilo imenovanje onih gospodarjev, katerih goveda so bila od presojevalcev za najizvrstniša spoznana. Darila so dobili naslednji gospodarji: Za junce muriškega plemena: 1. premijo 40 gold. Matevž Lavrenčič z Vrhpolja pri Vipavi; 2. premijo 30 gold. Matevž Baraga iz Cirknice. — Za junce mešanega plemena: 1. premijo 30 gold. Anton Kovšca iz Planine; 2. premijo 20 gold. Jože Brus iz Logatca. — Za krave muriškega plemena: 1. premijo 40 gold. Henrik Rietter iz Palj; 2. premijo 25 gold. Jozefa Lavrenčič iz Postojne. — Za krave mešanega plemena: 1. premijo 30 gold. Engelhilda Lavrič iz Rakeka; 2. darilo 20 gold. Janez Spilar iz Št. Petra pri Postojni. — Za telice muriškega plemena: 1. premijo 30 gold. Janez Lenasi iz Planine; 2. premijo 20 goldinarjev Andrej Cole iz Zaloga. — Za telice mešanega plemena: Janez Hrovatin iz Matenje vasi premijo 20 gold. — H koncu omenjam le še to, da se povzdiga živinoreje na Notranjskem radostnega srca pripoznati mora, za kar velika in zaslužena hvala gré sl. c. k kmetijski družbi v Ljubljani.

Iz Ljubljane. — Te dni se je vsa pozornost državljanov obračala na zbornico gospôsko na Dunaji, ki tû zboruje nekoliko dni, da dovrši svoje naloge. Kakor nam telegrami z Dunaja kažejo, je bila te dni prava centralistična gonja v tej zbornici, kjer gospoduje oni starec Schmerling, ki je avstrijskim deželam skoval krivični volilni red in s svojim glasovitim „wir können warten“ Avstrijo razcepil na dvoje. Naj bi grof Taaffe, ki le pravico in ravnopravnost hoče, se vendar poslužil vseh sredstev, da se zatare hujskanje narodov v zbornici gospôski in pa strupeno nemško-liberalno ščuvanje v dunajskih časnikih in njihovih grebenicah po deželah!

— Včeraj je 49 tako imenovanih velikih posestnikov volilo viteza Vestenecka za poslanca v deželni zbor namesto viteza Langerja. Izmed volilcev konservativne (naše) stranke se ni nobeden udeležil te volitve, zato današnja „Presse“ volitev Vesteneckovo proklamira za „enoglasno“!

Tudi baron Schwegel je kot véliki posestnik prišel k volitvi in tû, kakor „Tagblatt“ poroča, poročal, kako je on in kako so naši drugi konservativni poslanci postopali v državnem zboru. Človek ne bi verjel — če je res, kar „Tagblatt“ o spovedi Schwegelovi poroča — da more kdo, ki je še zdrave pameti, tacih deloma hudobnih kvant kvasiti, kakor jih je svojim volilcem kvasil Schwegel! Grofa Hohenwarta in kneza Windischgrätza obdolžuje, da sta blagor dežele kranjske žrtovala strančarski disciplini! — da vse druge naše poslance so pri glasovanji skoro edino le vodili frakcijski oziri! — da ustavoverska stranka je prava državopravna stranka! — da je podoba, da so v merodajnih krogih uže spoznali, kje je pravi avstrijski patriotizem iskati!! itd. itd. No, če je res, da vse to je govoril baron Schwegel, kaže se čedalje bolj opravičen dopust, ki ga je dobil zato, ker je kot vladni organ cesarjevim blagim namenom za spravo avstrijskih narodov prepredrzo nasprotoval. Nađejamo se pa tudi, da mu naši poslanci za škandalozno njegovo besedovanje ne bodo temeljitega odgovora dolžni ostali.

— Nekaterim tukajšnjim žurnalistom ne zadostuje to, da se lažejo v „Tagblattu“ ali da resnico zakrivajo v „Laibacherici“, ampak laži prodajajo tudi po judovskih dunajskih listih v telegramih, ki se jim po 3 — 5 gold. plačujejo. Tako je te dni nova „Presse“ iz Ljubljane prinesla brzjav, da „v narodnih krogih cirkulira glas, da dr. Kaltenegger bode prestavljen v Gradec.“ Narodnjaki so se drug drugemu popraševali, kje so tisti „narodni krogi“, pri katerih cirkulira ta „pogreta rihta“? al ni bilo drugemu sledú najti, ko v onih krogih, ki se plazijo po „Bahnhofgasse.“

— Gospod deželni predsednik Winkler je uni teden pričel tukajšnje šole obiskavat, da sliši, kako se predavajo različni predmeti in koliko znajo dijaki.

— (*Banka „Slavija“.*) Kako vrlo napreduje banka „Slavija“, prepričati smo se imeli priliko iz zadnjega — jednajstega — njenega letnega poročila. Razvidno je iz njega, da jej občinstvo s popolno pravico izkažuje svoje zaupanje, kajti varnost, ki jo dajo njeni fondi členom vseh oddelkov, je taka, da se ne more zahtevati boljše; presegli so namreč koncem l. 1879. štiri in pol milijonov gold., blagajnično premoženje pa je znašalo štiri milijone gld. Koliko prevede na leto denarja, dokazuje najbolj to, daje bilo vlani na njeno glavno blagajnico v Pragi poslanih 120.141 poštnih nakaznic; kar se je vplačalo pri njenih desetih glavnih zastopih, katere ima po vseh kronovinah našega cesarstva, ni vzeto v ono število. Vsega leta dohodki so znašali 1 milijon in 574.497 gold. 38 kr., od kar je ustanovljena banka pa do konca vlandskega leta izplačala je za škode 4 milijone in 729.258 gold. 53 kr. Zavarovancem vzajemnih podedovanskih društev je posebne važnosti vedeti, da jim je vransko leto pripadlo čistega dobička 106.498 gold. 10 kr.; njihovo skupno premoženje znaša 3 milijone in 162.794 gold. 31 kr. Za gasilne naprave in brizgalnice izdala je, — kar se ne more o nobenem drugem zavarovalnem društvu trditi — iz čistega dobička v oddelku zavarovanja proti požaru 81.423 gold. 73 kr. Tudi letos, kakor prejšnja leta, spadeta po sklepu občnega zbora dve brizgalnici v področje ljubljanskega glavnega zastopa, in sicer jedna na okraj ljubljanske okolice, druga pa na puljski okraj v Istri. Hranilnicam in založnicam posodila je vransko leto 376.542 gold. 16 kr., na hipoteke, menjice, police itd. pa 1 milijon in 621.666 gold. 74 kr. — Kot naroden zavod spominja se vsako leto narodnih društev z zdatnimi zneski, med drugimi

dobite letos „Matica slovenska“ 100 gold. — in „Národna šola“ 100 gold. — Kedaj se je še kaka druga zavarovalnica spomnila naših národnih zavodov? Kakor ona edina podpira te, tako naj bi tudi ona se širila med národom slovenskim. To so naše želje, katere izreči si štejemo v dolžnost, ko smo pregledali obširno letno poročilo banke „Slavije“.

— Iz Kamnika nam je došlo prijetno poročilo, da je bil ondi 20. dne t. m. narodni dr. Samec za župana izvoljen.

— Po poročilih, ki jih je odbor kmetijske družbe te dni prejel, je slana od 20. na 21. dan t. m. po nekaterih krajih le malo, po družih veliko škode naredila posebno fižolu in krompirju, na močvirji je škoda posebno velika. Po dopisu kmetijske podružnice v Ratečah na Dolenjskem je slana v doljni savski dolini le malo škodovala sem ter tje poljskim sadežem in pa no gradom. Temveč škode pa je prejšnji čas toča naredila v občini boštajnski in 3 družih občinah, kjer je sem ter tje sadno drevje in trto popolno uničila.

— (V velikem koncertu v Trstu), ki ga je 15. dne t. m. tržaško „slovansko delavsko društvo“ priredilo na korist temu milodarnemu društvu v gledališči „Fenice“ je naš rojak in operni pevec gosp. Nolli, vračaje se v Milan, s sijajnim vspehom sodeloval. „Pesmi, katere je pel — piše „Soča“ — vzbudile so velik entuzijazem in izvabile gromovito pohvalo, — skazal se je s krasnim svojim glasom pravega umetnika“. Med drugimi produkcijami tega večera odlikoval se je tudi Försterjev zbor „Ave Marija“; burni dobroklici so grmeli po obširnem gledališči, ki niso poprej ponehali, dokler se ni vdrugeč pel lepi zbor, ki ga je pelo 24 deklic in blizo 50 pevcev.

Dodatek k pozivu o spomenici Kopitarjevi.

Kakor se mi poroča, hoče se več odličnih pisateljev naših udeležiti spisovanja knjige, ki jo namerava „Matica slovenska“ izdati v spomin stoletnici Kopitarjevi. Da ne bi več pisateljev obravnavalo iste tvarine, kar bi nekaterim prizadelo brezvspešnega truda, redakciji pa sitnosti in težav, se mi treba zdi opomniti rodoljube, ki jih je volja stopiti v kolo vzajemnega dela, naj blagovolijo odboru Matičnem kmalu naznaniti, kaj nameravajo za navedeno knjigo pisati. Program knjigi utegne mnogovrsten biti in na primer, obsegati: životopis (po njegovi „Selbstbiografie“ lepo poslovenjen, toda okrajšan), delovanje njegovo v dvorni knjigarni, poslovenjena „prolegomena k „Glagol. Clotz.“, kjer imajo zgodovino slov. literature, Dobrovsky in Kopitar, Kopitar in Miklošič itd. itd., — glavno načelo knjigi naj bilo bi to, da se proslavijo zasluge Kopitarjeve za Slovanstvo v obče in za Slovence posebej. — Sl. vredništva slov. časnikov, ki so natisnila moj prvi poziv, prosim vljudno, naj priobčijo tudi ta dodatek.

Dr. Jan. Bleiweis.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. (Telegram „Novicam“ 24. maja.) Gospôška zbornica pričela je obravnavati državni proračun. Zbornica je bila polna. Vitez Hasner napada v daljem govoru ministra Conrada zaradi šolskih postav, hudo graja vlado, da je nemškim šolam v Zadru in Dubrovniku vzela podporo in sklepa govor s tem, da ni se toliko bati federalizma kakor tihotapnega postopanja Taaffe-ovega. Grof Thun obžaluje tako besedovanje o razpravi finančni. Po govoru kneza Schönburga, ki je v smislu Hasnerjevem govoril, in po knezu

Schwarzenbergu, ki je zagovarjal vladni ukaz zaradi jezikov za Česko in Moravsko, poprime knez Karlos Auersperg besedo in sklepa govor z izjavo, da obžaluje, da se po novem razporu oddalujemo čedalje bolj od zaželene splošne zadovoljnosti. Po govoru Plenerja, kneza Sapiéhe in kneza Clam-Gallasa se oglasi Schmerling rekoč, da je kot „višji sodnik“ svoje mnenje o jezikovem ukazu uže objavil; gotovo je — pravi — da je ustava v nevarnosti, al rovanje zoper njo se vrši bolj pod zemljo, a zato je tem nevarnejše.

Ministerstva predsednik grof Taaffe razgláša v svojem govoru, da bi se moglo pomirjenje in sprava med narodi v Avstriji le takó doseči, ako se ne čuti nobena narodnost z opravičenjem tlačena. Vlada, ki ne sme in noče imeti nobenih jednostranskih strankarskih ozirov, smatra se kot varhinja opravičenih narodnih terjatev. Vlada mora torej odločno ugovarjati očitaniu, da se na opravičene terjatve kake narodnosti ne ozira ali da narodnosti v njih pravicah škoduje. Posebno se mora vlada zavarovati proti temu, da bi ona koli zoper nemško narodnost sovražno postopala. Grof Taaffe se sklicuje na izjave v poslanski zbornici, zakaj se niso mogle finančialne predloge še zvršiti. Vlada ne stoji na stališči koncesij, temuč ona temeljito preišlje svoje predloge in naredbe. V tem ni nobene koncesije kaki stranki ali osebnosti. Ministerski predsednik Taaffe se odločno zavaruje zoper očitanje, da bi vlada z državnimi osnovnimi postavami trgovala. To ne bi bilo dostojno vladi, tudi bi ona s tem svojo prisego prelomila. Vlada spoštuje pravice parlamenta, al ona ima tudi pravico eksekutive pred očmi, in v to pravico si ne dá posegati, ne od parlamenta, ne odkomisije petnajsterih. Taaffe neče preiskavati, ali bi bil pod katero drugo vlado polnoštevilen parlament sešel se, kakor se je pod njegovo, ali to hoče konstatirati, da je pridobljenje vseh elementov potrebno za okrepljenje ustave. Tudi leta 1861. smo imeli ustavo, ki se je morala premeniti, ker se ni posrečilo vseh poklicanih elementov za njo pridobiti. — Sekcijski šef Sacken motivira potem vladno naredbo o jezikovi enakopravnosti na Češkem in Moravskem. — Poročevalec gospodske zbornice Winterstein polemizira zoper Thuna, Sapiého in ministra Taaffeja, kateremu očita, da ni danes „skrbí“ ustavovercev mogel razpihati. Končno priporoča, naj se preide v specijalno debato.

— (Telegram „Novicam“.) 25. maja bila je specijalna debata o proračunu. Grof Widmann zagovarja idejo kompromisa in v razdelku „notranje uprave“ govori za manj zamotano politiško upravo. Kardinal Kutschker graja, da se s cerkvenim zakladom ravná kakor da bi bil državno imetje, in zagovarja zvišanje plače nižje duhovščine. Grof Thun in kardinal Schwarzenberg grajata brezobzirna razdelitev davka cerkvene zaklada, kardinal Schwarzenberg pa graja še strašanske stroške, ki jih občinam prizadevajo ljudske šole. Schmerling mu nasprotuje. Naučni minister Conrad obljubi nove predloge o zadevah duhovščine in objavlja, da bode vlada načelo 8letnega obiskovanja ljudskih šol po kmetih kolikor mogoče olajševala. — Ostali razdelki proračuna, kakor tudi vojaška taksa itd. so bili brez debate sprejeti.

Ko je bila volitev v delegacijo izvršena, je grof Taaffe vsled cesarjevega ukaza objavil, da državni zbor začasno prestane.

Poročilo Schwegelnovo o postopanju njegovem in drugih poslancev smatra se tukaj za flagrantno razžaljenje cele konservativne stranke.